

О Співпраця

Галузеві проблеми – на контролі у Міністра

15 січня 2013 року Голова Профспілки Вікторія КОВАЛЬ взяла участь у зустрічі з Міністром соціальної політики України Наталією КОРОЛЕВСЬКОЮ, яка відбулася в рамках спільного представницького органу об'єднань профспілок.

У своєму виступі Міністр наголосила на тому, що вирішення актуальних соціально-економічних проблем можливе тільки через соціальний діалог та високо оцінила співпрацю Мінсоцполітики з профспілками.

Наталія Королевська також висловила своє бачення головних напрямків, які, на її думку, необхідно буде вирішувати очолюваному нею Міністерству та з яких має розвиватися співпраця влади та профспілок. Це, насамперед, вирішення проблеми заборгованості з виплати заробітної плати, питань зайнятості та працевлаштування, ліквідація розриву в оплаті праці працівників бюджетної сфери та інших секторів економіки, легалізація трудових відносин та оплати праці, захист найбільш соціально незахищених верств населення, перегляд споживчого кошику, трансформація заробітної плати у бік її осучаснення, корегування пенсійної реформи та соціальних виплат.

Голова Профспілки Вікторія Коваль надала Міністру соціальної політики Наталії Королевській листа з переліком галузевих проблем та відповідні аналітичні матеріали. Також надіслано лист на ім'я Прем'єр-Міністра України Миколи Азарова за підписом всіх голів профспілок бюджетної сфери.

Міністру
соціальної політики України
Королевській Н.Ю.

Щодо проблемних питань
галузі охорони здоров'я

Шановна Наталіє Юрївно!

Профспілка працівників охорони здоров'я України зазначає, що процес широкомасштабного реформування галузі, який розпочато у 2010 році, та кризові явища в економіці держави негативно позначаються на соціально-економічному стані працівників охорони здоров'я, сприяють зростанню соціальної напруги в трудових колективах закладів охорони здоров'я.

I. Оплата праці та соціальний захист працівників охорони здоров'я – залишається проблемою № 1 в галузі.

Галузеві проблеми щодо оплати праці та соціального захисту медпрацівників роками не знаходять свого вирішення, що, в свою чергу, породжує кадровий дефіцит та втрату престижу медичної професії. Галузь постійно фінансується на 60% від потреби, внаслідок чого зберігається низький рівень заробітної плати та соціального захисту працівників охорони здоров'я.

За рівнем середньої заробітної плати галузь роками посідає передостаннє місце серед інших галузей економіки. Зокрема, зарплата медичних працівників на 17% менша, ніж у працівників освіти, на 32% менша, ніж у працівників культури, на 60% менша, ніж у працівників промисловості. Таке відставання зумовлено різними підходами законодавства про культуру, освіту та охорону здоров'я щодо забезпечення соціальних гарантій працівників цих галузей. Для медичних працівників не передбачено таких виплат, як матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань, надбавка за престижність праці (за винятком працівників протитуберкульозної служби), грошова винагорода за сумлінну працю і зразкове виконання обов'язків, що в сукупності і обумовлює найнижчий рівень заробітної плати в охороні здоров'я серед інших галузей бюджетної сфери, залишаючи медичних працівників менш соціально захищеними.

Якщо порівнювати рівень оплати праці лікарів в Україні та країнах Європи, то у 2010 році при середній зарплаті лікаря в Україні 235 \$, цей показник у Білорусі становив 471 \$, у Росії – 921 \$, в Естонії – 1797 \$, у Литві – 800 \$, у Польщі – 1413 \$, у Чехії – 2447 \$.

Особливо складна ситуація з оплатою праці склалася у галузі у 2012 році. Незабезпеченість коштами фондів оплати праці закладів охорони здоров'я, що фінансуються з місцевих бюджетів, становила у першому півріччі 2012 року 2,6 млрд. грн., і зменшилася наприкінці жовтня до 1,3 млрд. грн.

Це призвело до порушення строків виплати заробітної плати у кінці 2012 року та утворенню заборгованості. Сьогодні таке ганебне явище, як заборгованість заробітної плати в закладах охорони здоров'я, що фінансуються з місцевих бюджетів, вдалося подолати. Але в Луганській області ситуація й досі залишається складною.

За інформацією Луганської обласної організації профспілки працівників охорони здоров'я станом на 10.01.2013 заборгованість із виплати зарплати, яка не забезпечена фондом оплати праці, становила 6, 617 млн. грн. (у т.ч. 4, 872 млн. грн. за кодом 1110 та 1, 744 млн. грн. за кодом 1120).

Не вирішено питання щодо виплати за 2012 рік допомоги на оздоровлення медичним працівникам двох районів (Білокураківського та Краснодонського), встановлену абз. 4 пункту 2 постанови КМУ від 11.05.2011 № 524, на що необхідно 400 тис. грн. Ці кошти не було закладено у районні бюджети 2012 року.

Через порушення норм статті 6 Закону України «Про оплату праці» та статті 96 КЗпП України Кабінет Міністрів України протягом чотирьох років встановлює базовий посадовий оклад (тарифну ставку) працівника I тарифного розряду ЄТС на 26-30% менше розміру мінімальної заробітної плати, внаслідок чого медичні працівники недоотримують 37,2% річної заробітної плати.

У 2013 році у разі прийняття проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про підвищення оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери», що передбачає встановлення посадового окладу працівника I тарифного розряду ЄТС з 01.01.2013 у розмірі 845 грн. (у порівнянні з груднем 2012 р. підвищення складе лише 6 грн., при цьому мінімальна зарплата зростає на 13 грн. з 1134 грн. до 1147 грн.), що призведе до збільшення грошового відриву від розміру мінімальної заробітної плати до 302 грн. і така негативна тенденція зберігатиметься упродовж 11 місяців – фактично заробітна плата працівникам бюджетної сфери буде «заморожена».

II. В умовах реформування галузі, особливо в непілотних регіонах, гостро постало питання щодо підвищення оплати праці працівників, які надають первинну медичну допомогу; в «пілотах» перегляду умов оплати праці потребують працівники, які надають спеціалізовану, високоспеціалізовану медичну допомогу.

III. Не вирішено питання щодо реалізації у 2013 році положень статті 11 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» стосовно поліпшення умов оплати праці та соціальних гарантій працівникам системи екстреної допомоги.

Пропонуємо для врегулювання ситуації, запровадити працівникам охорони здоров'я виплати:

- матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань;
- грошової винагороди за сумлінну працю і зразкове виконання обов'язків;
- надбавки за престижність праці у розмірі 20% посадового окладу.

Крім того, потребують прийняття нормативні акти щодо:

- підвищення оплати праці працівників, які надають первинну медичну допомогу в непілотних регіонах, та спеціалізовану, високоспеціалізовану медичну допомогу в пілотних областях;
- встановлення посадового окладу працівника I тарифного розряду ЄТС не нижче рівня мінімальної заробітної плати;
- встановлення з 1 січня 2013 року відповідно до статті 11 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» працівникам екстреної медичної служби надбавок за особливий характер праці та за особливі умови праці, виплати матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань;
- встановлення надбавки у розмірі 50% посадового окладу медичним та фармацевтичним працівникам державних і комунальних закладів охорони здоров'я, що розташовані у селах та селищах міського типу і надають первинну медичну допомогу жителям сіл та селищ міського типу, відповідно до п.п.36.1 Указу Президента України від 12.03.2012 № 187 «Про Національний план дій на 2012 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010 – 2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава».

IV. Обмеження Законом України «Про Державний бюджет України на 2013 рік» прав та пільг медпрацівників, встановлених пунктами «ж» та «ї» статті 77 Основ законодавства України про охорону здоров'я.

З метою недопущення подальшого поглиблення існуючої несправедливості та нерівності серед працівників бюджетної сфери, та позбавлення працівників галузі охорони здоров'я державних гарантій, які мають на сьогодні працівники освіти та культури, пропонуємо:

– підготувати законопроект про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2012 рік» щодо виключення із пункту 4 Прикінцевих положень Закону України «Про Державний бюджет України на 2013 рік» пунктів ж) та і) статті 77 Основ законодавства України про охорону здоров'я.

V. Порушення трудових прав керівників закладів охорони здоров'я при реалізації частини 9 статті 16 Основ законодавства України про охорону здоров'я, а саме розірвання з керівниками безстрокових трудових договорів та переведення їх на контрактну (строкову) форму трудового договору.

З метою захисту трудових прав працівників, Профспілка просить надати офіційне роз'яснення щодо виконання вимог статті 16 Основ законодавства України про охорону здоров'я в частині призначення керівників державних, комунальних закладів охорони здоров'я.

VI. Профспілка працівників охорони здоров'я України вже протягом семи років порушує питання щодо внесення змін до підпункту «в» пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 28.06.1997 № 695 «Про гарантії й компенсації для працівників, які направляються для підвищення кваліфікації, підготовки, перепідготовки, навчання інших професій з відривом від виробництва» (далі – постанова № 695).

Зазначеним підпунктом встановлено, що працівникам, які перебувають на курсах підвищення кваліфікації більше місяця та отримують заробітну плату в розмірі менше 6 неоподатковуваних мінімумів, виплачується стипендія в розмірі 20 відсотків добових.

Зазначена норма встановлена 15 років тому є застарілою і не відповідає діючим соціальним стандартам, а тому взагалі не виплачується працівникам, оскільки 6 неоподатковуваних мінімумів дорівнює лише сумі у 102 грн.

У галузі охорони здоров'я лікарі в обов'язковому порядку кожні п'ять років направляються на курси підвищення кваліфікації, без проходження яких лікаря позбавляють права займатися медичною діяльністю.

Затвердженими навчальними програмами курси в інститутах удосконалення лікарів тривають від одного до шести місяців. Працівники за діючими нормами постанови № 695 отримують добові лише за перший місяць навчання, уverse інший час навчання не оплачується.

Зважаючи на гарантії держави для працівників, що направляються для підвищення кваліфікації, встановлені статтею 122 КЗпП України, просимо внести такі зміни до постанови № 695:

У другому реченні підпункту «в» пункту 1 слова «менше 6 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян» замінити словами «менше двох прожиткових мінімумів для працездатної особи».

VII. У Профспілку звертаються членські організації та громадяни стосовно застосування на практиці законодавства в частині призначення та виплати пенсій за вислугу років.

Перш за все потребують законодавчого врегулювання наступні проблеми:

1) при визначенні права на пенсію за вислугу років враховується робота на посадах, передбачених Переліком, за основним місцем роботи. Робота за сумісництвом на таких посадах при визначенні права на пенсію за вислугу років не враховується. Щодо виплати пенсій за вислугу років, то останнім часом органи Пенсійного фонду припиняють її виплату у випадку, якщо особа зайнята на роботах, передбачених Переліком, за сумісництвом. В окремих випадках нараховується переплата пенсії, яку утримують з працівників за останні три роки.

Профспілка неодноразово зверталася до Мінсоцполітики України щодо необхідності врегулювання зазначеної проблеми шляхом застосування єдиного підходу як при визначенні права на пенсію за вислугу років, так і при здійсненні її виплати, проте до цього часу питання не врегульовано;

2) при переході з пенсії за вислугу років на пенсію за віком застосовується показник середньої зарплати в Україні, з якої обчислено пенсію за вислугу років. Момент призначення пенсії за вислугу років і пенсії за віком може розділяти багато років. В окремих випадках особа тривалий час лише перебуває на обліку як пенсіонер, але пенсії не одержує, оскільки після призначення пенсії знову влаштовується на роботу, яка дає право на пенсію за вислугу років. У зв'язку з цим було б справедливо розглянути питання щодо застосування при переході з пенсії за вислугу років на пенсію за віком Порядку визначення заробітку, який застосовується при переході з пенсії по інвалідності на пенсію за віком.

Сподіваємося на порозуміння і плідну співпрацю.

З повагою
Голова профспілки

Вікторія КОВАЛЬ